

# ÂNUL

REDACȚIA  
și ADMINISTRAȚIA  
Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERȚIUNILE  
se primesc la administrația  
Măntăuș publică și la  
deschisă costă șirul 1 Gor.  
Manuscrisurile nu se în-  
napoiază

## via internă.

se asigure posibilitățile ri-  
luminării, lămuririi conști-

inții.

de  
deci să se poarte

străformări radicale, stimuli noi se vor trezi și vor lucra, orientări nouă se vor impune. Toate clasele sociale au fost adânc zguduite în traiul lor, în viața lor statornicită, toate societățile, neamurile își văd clătinându-se temeliiile așezămintelor. Idei nouă, sentimente nouă, se înaripează, își iau zborul în lume, circulă cu iuțeală de fulger, electrificază su-

cionezesc  
stavilă. În  
o forță  
aprimul e

ție, de sigur

ni nouă. Nu există zid de țară care să le pună sine o putere nebiruită, are tinde să alerge, profructifice inteligențe cât mai molipsitoare boală în natura ideilor puse în a li vine să jubileze ori-cu studiul evoluțiilor se în circulație de răsjusteță. Ele tind să procruri, să înlătore zăgalea progresului, să desimă. Natura acestor idei emocratică, și ele sunt oiul actual cine știe când peste un secol. Aceasta ecompensă pentru uria-duse de milioanele de runchiul național al po-aietele de pe fronturi s'a acel al ideilor de reabi-inți și nedreptățiți, care aproape cu triumf, răsbo-in înțelesul adevărat al vom fixa dealtfel în pa-

e acum în fața nație-in viața statelor, este un fizică, al vaselor comu-nomia politică endos-și ele un fel de capilari-tind să aibă aceeaș înăl-a neamurilor, prin forța a firii lor ele nu cunosc ci străbat și reformează, pe baze tot mai drepte ele naționale.

## de zi

### talitate.

omul  
port și depe vorbă, dar îl elul cum vrea să dovedească știne. Sunt multe și curioase ar însă o mentalitate ca cea ape din fiecare șir al ziarelor ulte ori în loc și te gândești:

In Vireloup nu este birt, îmi respunse, așezând mătăniile pe ghenunchi. La ce?, p' aici nu vin călători niciodată.

— Când să'ntâmplă totuș să vie vre-unul, unde găsește de mâncare?

— La domnul părinte.

— La preotul?

— Da, acolo se duce forestierul și câte-un agent, când arare ori s'abat p' aici... Inșă va trebui s'așteptați până se termină serviciul din biserică.

Nu mi-a rămas altceva de făcut, decât să azist la serviciul dzeesc, și intrai în biserică.

când și atât de întârziate, în mosferă de legendă pe când se respândesc în te sat.

Intr'o Duminecă dimineata, către sfârșitul ve-rei, făcând o excursie botanică, am fost atras de aceasta pădure deasă și către zece ore mă trezii de-odată în Vireloup. mort de foame. Soarele de August ardea singura stradă pietroasă ce ducea în sat și'n căldura sufocantă întreg cătușul părea adormit. Toate casele erau închise. Inaintea fațadelor neregulate, câteva găini se plimbau cu discreție, pigulind printre pietricele și'n gunoiul din

BCU Cluj / Central University Library Cluj

met de

Cu eș

obștesc, independenți ca situație materială neinglodați în datorii, neavizați la alții, c toată libertatea de mișcare?

Ori, cum poate ajunge cetățeanul la ace maxim al desfășurării energiilor sale, iat care este problema integrală cu care ne oc păm în paginile viitoare, în trăsături general Observăm deci cum se petrece logic aces proces de perfecțiune socială. Trebuie să po nim dela temeliiile edificiului social, aci jo între cei mulți să aplicăm, traducem în real tate înaltele principii de dreptate, aci să creeze raporturile cele mai normale și just

maghiar, iar în alte părți de teritorii rolul conducător îl au Șvabii și aceste două elemente împreună dau la dreptul valoarea întregului conținut cultural și întreagă valoarea economică a Banatului. După toate acestea, cum de nu vă trăsnește prin minte, dlor judecători din Paris — ne mirăm — să vă convingeți, că Banatul trebuie să rămână Țării-ungurești și după dreptatea dumnezească și după cea omenească? Ne gândim la povestea cu pui și teamă-n-e Doamne, că pe noi — Maghiarii și Șvabii — o să ne întrebați numai la sfârșit, dacă dorim puiul fript româneste ori fierț sârbeste.

Dar mai auziți una, dlor dela Paris: Compoziția etnografică a Banatului încă e de așa, că e foarte greu, ba chiar cu neputință, să fixezi hotarele etnice. Prin urmare — logic! — Banatul ne compete nouă, Maghiarilor, și nu Românilor și Sârbilor, cari se ceartă, fiindcă și unii și alții sunt îndrăgostiți de apa Mureșului, care răsună de cântece ungurești! Ori n'ati știut doar, că pe apa lină a Mureșului joacă csárdás-ul și în aburii lui se ridică spre cer himnusz-ul? Atunci auziți acum!

Nu vă pătrund nici aceste argumente, dlor? Iată și un argument strategic: De-o mie de ani granița cea mai naturală a Banatului a fost Dunărea de jos, care împreună cu catena de munți ce i-se atasează au despărțit-o de Serbia și România.

Nu înțelegeți nici acum? Măcar, Doamne ce clar e!

Ei bine, atunci s'o spunem și asta: Mai bine decât oriunde, aici se poate dovedi lămurit și nerăsturnabil (auziți!), că ajungând Banatul pe mâini românești și sârbești, cultura ar decădea și ar ajunge în jug popoare mai civilizate și mai culte.

Vedeți, argumentul cel mai puternic l-am lăsat la sfârșit. Cutremurați-vă deci voi dlor, cari puneți lumea la cale! Și acum să te vedem, o tu Wilson, cel mai înțelept Danil, judecătorul judecătorilor!

...Să mai zici ceva? Lasă-l în pace, dle, cu mentalitatea lui. Să nu credeți însă, care cumva, că n'ar fi scris așa *Pesti Hirlap*, în articolul de fond, Miercuri în 5 Februarie! Cetiți, vă rog, și vă prosterneti în fața dovezilor limpezi și nerăsturnabile, cum am făcut și eu.

## Cine comite brutalitățile?

### Și Károlyi?

*Sâmbătă a avut loc în Budapesta adunarea de constituire a Statului care să reguleze afacerile de muncă în republica întreagă. La adunarea aceasta a luat parte întreg guvernul, în frunte cu președintele republicii, Károlyi*

*Károlyi a ținut o vorbire mai lungă, ocupându-se de chestiile externe și ce fel de legături să încheie republica maghiară. Despre România a spus:*

*Și, durere, deși războiul s'a sfârșit, România, așa se vede, a invidiat gloria aceasta barbară de a săvârși atrocități și — spre rușinea națiunilor civilizate din apus — vrea să întreacă chiar și brutalitățile Germanilor. În părțile ocupate ale Ardealului unde Maghiarii își poartă martiriul având încredere în drept și în dreptatea morală, Românii întrebunțează toate mijloacele medievale, ca să-și arate ura. Aplică bătăie cu bățul oamenilor nevinovați, bătrânilor și femeilor. Ungurilor luați ca prizonieri le taie brațele și picioarele, punând sare pe părțile cari sângerează. Poporul maghiar protestează în contra acestei barbarii la dusmanii de ieri, cerând ocrotire.*

*Atâta spune Károlyi despre România. El s'a făcut ecoul tuturor calomniilor pe cari ziarele le improască asupra Românilor. Vorbește mucenicia Maghiarilor din Ardeal, care există numai în închipuirea oamenilor, dar s'nu știe nimic de suferințele mari ale Românilor din părțile în cari străbat soldații maghiari. Blihorul întreg trăiește zile de groază, cum n'a mai fost în timpul războiului. Oamenii își iau lumea 'n cap, se adăpostesc prin păduri și unde pot ca să-și scape viața. Și dacă stările acestea vor ține încă mult, Dumnezeu sfântul știe ce se va mai alege de ei.*

*Dacă un Károlyi primește de bani buni născocirile ziarelor, ne putem face închipuire ce va crede masa mare a poporului.*

*Acesta e scopul: de a ține trează ura împotriva Românilor și de a abate atențiunea dela adevărații făptuitori ai atrocităților: gardiștii săcui și maghiarii.*

*Dar nimic nu este ascuns, ca să nu vină la lumină și dreptatea celor ce într'adevăr suferă, va birui.*

**Executare  
promptă.**

de logouă, lunune și pentru p  
ceri. Anunțuri funebrele se execut  
cea mai mare urgență. Se execută  
felul de lucruri de aceasta branșe  
cele mai simple până la cele mai

### Vandalisme ungurești la Sătmar.

Parcă nu l-am golit încă păliarul suferințelor. A trebuit să vedem botjocorirea tricolorului nostru în Sătmar — la primirea dlui Berthelot — și la Cărășeu. Acum asistăm la noui ticăloșii. Să cui le răpădesc satele noastre din jurul Seini! A intrat această adunătură de ostași în Pomii, Borlești și Acina. În Pomii l-au luat steagul nostru ducându-l la Seini *au măturat cu el străzile*. Insa fleșișii tineri din Pomii au fost siliți să se refugieze. Asemenea s'a refugiat din Borlești dl preot și Ioan Popan sublocotenent în armata română.

Hordele acestea pretutindeni terorizează și zultă inteligența noastră. Așa în 31 I. c. sara la ore vre-o 30 de bendeguzi au intrat în casa dlui Iosif Nistor, notar în Homorodul de jos, amenințându-l pentru ținuta lui românească: „Ai fost Alba-Iulia, ne-ai vândut și-i aduci pe români la capul nostru” strigă bețivul soldat, care în aceeași noapte cu nimerneții săi tovarăși au spart ferestrele dela casa notarului. Și ne indignăm, că la această intrigă i-a parte și inv. român A. Mădăraș din Necopoik.

Preoții, cari și-au implinit datorința, cu toată sunt șicanați: *viața lor e un adevărat martiriu*

Coreș

## Organizarea românilor din Turda-Arieș.

Intellectualitatea română din județul Turda-Arieș intră în 30 Ianuarie crt. la Turda în număr aproape total în vederea situației actuale și viitoare a căzut de acord să lupte cu tărie pentru armătorul

### PROGRAM:

I. Contopire totală cu toate ținuturile locuite de Români.

Autonomie egală tuturor confesiunilor și ajutor material pentru dezvoltarea bisericilor autonome. Abținere, statului dela orice ingerință în afacerile interne bisericesti.

Pentru studiarea și eventuala întregire a programului s'a exmis un comitet de 12 membri. In cele următoare deci nu se dă tocmai definitiv al programului.

II. Reducerea funcționarismului. Cassarea posturilor de onoare și de sinecură. Abrogarea formei actuale a căsătoriei civile.

Extinderea dreptului electoral pentru comună, județ, parlament, asupra tuturor cetățenilor adulți, de ambe sexe. Votare secretă, pe comune, directă. Simplificarea mașinării statului.

III. Libertate de presă, de asociere și intrare între marginile constituției, a moralității publice și a intereselor superioare de stat.

Suprimarea pornografiei și a scrisorilor de bălcu, cari propagă animalitatea.

IV. Reforma instrucției în interesul vieții.

Studiul religiei, al limbii statului și al igienei să se oblige la toate institutele de creștere și învățământ.

Susținerea școlilor confesionale.

Inițierea școlilor industriale, comerciale, economice. Instrucție pentru ucenicii dela meserii și prăvălii.

Controla statului asupra mersului instrucției.

VI. Grabnica și cea mai potrivită reformă agrară, care să îmbrățișeze tot ce aparține proprietății de pământ: păduri, vii, pășuni, agri, livezi, intravilane și instrucția economică.

Recunoașterea dreptului de proprietate privată atât pentru indivizi cât și pentru persoane morale.

Inițierea reuniunilor (cooperative) economice sub egida statului.

Păstrarea intactă a proprietății minime.

VII. Socializarea întreprinderilor mari comerciale și industriale după analogia reformei agrare. Suprimarea comerțului uzurar și menajarea comerțului cinstit și a industriei naționale.

Inițierea reuniunilor de consum și valorizare.

La acordarea concesiunii pentru negoț și meserie să se asculte locuitorii satului ori târgului.

Ajutorarea ucenicilor dela comerț și meserii cu burse și alte favoruri.

Întărirea industriei de casă.

Industria agronomică din produsele pământului nostru și pentru cultivarea lui.

Limitarea producerii și vânzării alcoolului.

VIII. Regularea și sporirea liniilor ferate, a drumurilor de piatră în toate regiunile țării.

Regularea riuilor navigabile și întărmurirea apelor curgătoare contra esundărilor.

Desființarea vămilor.

IX. Scutirea minimumului de existență dela orice contribuție erarială.

Dare progresivă în cadrele căreia capitalul mobil să se supună unei procentuări mai mari de cât proprietatea imobililor. Inlocuirea catastrului cu estimul valorii pământului și supunerea la contribuție a valorii acesteia.

Ridicarea dării de consum de pe articlii de prima necesitate și supunerea la acest soi de dare în măsură cât de urcată a tuturor articliilor de lux.

Ridicarea monopolului pe tutun și rachiturile de casă. Inșirarea lor între articlii de lux.

Cu dări de lux să se taxeze și florăriile, grădinile neproductive, pescăriile private distractive șel.

Contribuții speciale pentru necăsătoriți și pentru căsătoriți fără copii.

Relaxare respective scutire totală dela dări erariale pentru familiile cu copii, după numărul acestora și după venitele familiei.

X. Intrare în „ununea popoarelor” urmată de reducerea și desființarea militarismului.

XI. Cerem aparat justițiar cu mișcări ușoare și juzi conștientioși.

Sistarea curților de apel (table regești).

Suspendarea instituției juraților.

Restrângerea dreptului de agratiare și amnestiere la delictele politice.

Gratuitatea procedurilor justițiare obligatoare. Extinderea competenței judecătorilor comunale. Recunoașterea imputabilității faptelor comise în beție.

Trecerea la forurile bisericesti a cauzelor cari privesc esența, ființa căsătoriei și legitimitatea pruncilor.

XII. Inmulțirea institutelor de educație, asilelor de copii, a orfelinatelor. Indatorirea proletarilor de a se asigura pentru bătrânețe pentru morbi și pentru accidente cu nefericiri corporale.

Ajutorarea cu bani sau naturale a femeilor sărace în caz de nașteri legitime.

Provederea satelor cu moșe dextre.

Cură medicală și loc gratuit în sanatoare pentru bolnavii insolventi.

Clădirea de cvartire și băi populare, asile pentru bătrâni și invalizi.

Repaus deplin în toate Duminicile și în unele sărbători: în agricultură, în comerț-industrie în toate birourile.

Asigurașea subsistenței funcționarilor — între cari socotim și pe preoți și pe învățători — prin leafă cuvințioasă.

Nici unei gradații sociale nu acordăm avantajii materiale cerem însă pragmatică de serviciu.

Relativ la orice retribuție mărturisim principiul, că acea trebuie să fie în raport cu ecalifica-

ția, cu investiția materială și cu însaș ~~unice~~; principiul acesta este a se aplica atât la prestațiunile fizice cât și cele spirituale.)

Frați Români din toate județele Ardealului, Banatului etc. înrolați-vă sub steagul acestei democrații naționale creștine! Organizați satele, pregătiți-vă — sub steagul acesta — de viitoarele și apropiatele alegeri!

Lupta să ne aștepte!

Dr. V. C.

## Mobilizarea Ardealului.

Ceace am prevăzut — a urmat.

Ungurii, nici acum, că erau înfrânți, nu și-au încăput în piele, și fără să țină cont de mandatul Antantei, sau de tratativele de pace, au urmat cu atrocitățile, pe o scară cât mai întinsă, terorizând lumea întreagă și în clipa din urmă.

Buciumul a sunat de acum!

Cetele Moșilor se porniseră încă mai înainte ca să pună mâna pe arme; de-acum neamul românesc întreg se va încheaga într'o singură tabără ca să-și apere moșia strămoșească.

Până acum am vărsat sângele pentru interesele străine, sau chiar dușmănoase neamului nostru.

Dacă Ungurii au dorit să se convingă, cum se știu lupta Români, când se luptă pentru idealul lor slăvit național — se vor convinge. Se putea — ce e drept — evita vărsarea de sânge dar ceie au dorit-o, vor avea parte de ea din belșug.

Ridicați-vă Români din patru unghiuri, acum ori niciodată!

Preoți, cari ați fost totdeauna cu crucea în frunte, vestiți Românilor de pe amvon și din ușa împărătească a bisericilor, că a bătut ceasul sfânt al cruciatei neamului nostru!

Ridicați-vă din groapă și voi viteji, ce ați căzut în lupte, și strigați urmașilor, să se arate vrednici de pomenirea voastră!

Toată suflarea românească să-și facă trei cruci și să zică: „Amin și Doamne ajută!”

Nu mai e putere omenească, să ne oprească din drumul nostru; toate piedecile se vor spulbera de piepturile noastre; —

La arme!

(Unirea)

Al.

1) Toate foile românești sunt respectuos rugate să reproducă acest Program. Ant.

## Foileton

### Preotul din Vireloup.

De André Theuriet.

Vireloup este un sat cu vre-o sută locuitori perdut într'o pădure între Bourgogne și Lanrois. Cu căsuțele scunde, zidite din pământ bătut cu cărămidă, strămtorite sub un acoperiș de țără, sunt respirate într'o disordine pitorească într'o vale, în care curge un riuțel cristalin. Arbori superb de frumoși cuprind acest cătun și-l despart ale de trei poste de cel mai apropiat sat. Ținutul întreg e atât de sălbatic și izolat, încât se spune că chiar și lupii îl ocolesc și se feresc de el; — aici își trag numirea de Vireloup. Pe coasta aceasta cu casele atârinate ca'n aer, se înalță o bisericuță cu un turn învechit, prevăzut cu un acoperiș de țigla aproape ruinat. Deoparte, separată de biserică printr'un cîniter și-o grădină modestă îngrădită cu tufiș de coarne este casa parohială cu fatada sură, ocolită de viță a cărei struguri nu se coc niciodată.

Parohia-i foarte săracă; livezi puține și prea puțin pământ cultivat; locuitorii își agonisesc pâinea de toate zilele lucrând din greu în pădure tă-

ind lemne. Meseria de tăietori de lemne și pădurea le procură aproape întreg necesarul pentru viață. Îi prevede cu de toate: — lemne pentru încălzit și lucru, uleul de ghindă pentru luminat și bucătărie, bureți și fructe sălbatică pentru supă de toate zilele, lepuri și potârniche prinse în clucă, pentru zile de sărbătoare. Despărțiți de lemne de către pădurea ce-l împrejmuește, oamenii din Vireloup sunt foarte primitivi și trăiesc departe de orice civilizație. Drumuri primejdioase îi unesc cu centrul cercului, poștașul nu vine în sat decât de trei ori pe săptămână, aduce vre-o circulară oficioasă pentru primărie sau parohie, și numai foarte arareori vre-o scrisoare. Știrile de-afară nu sosesc la Vireloup decât din când în când și atât de întârziate, încât apar într'o atmosferă de legendă pe când se respândesc în sat.

Intr'o Duminică dimineața, către sfârșitul velei, făcând o excursie botanică, am fost atras de aceasta pădure deasă și către zece ore mă trezii de-odată în Vireloup. Inort de foamă. Soarele de August ardea singura stradă pietroasă ce ducea în sat și'n căldura sufocantă întreg cătunul părea adormit. Toate casele erau închise. Înălțea fâțelor neregulate, câteva găini se plimbau cu discreție, pigulind printre pietricele și'n gunoii din

stradă. Inzădar am căutat în toate părțile să dau de vre-un birt. In tot locul numai uși încuiate și geamuri închise acoperite aproape hermetic de niște perdeluțe mici cu dungi roșii.

Nu departe de biserică, de unde s'auzea sunetul unui cântec monoton, în umbră unei porți văzui în sfârșit o femeie bătrână ghemuită pe un scaun, înșirând mătâni între degete. Apropiindu-mă, văzui că îi sunt paralizate picioarele și-am ghicit că a fost adusă aici în apropierea ferestrelor deschise a corului, pentruca s'asculte de departe cântecul slujbei din biserică și să-și poată lua și ea partea sa dela sfânta slujbă. Cerându-mi scuze de-a o deraugea, o rugai să-mi arate unde e birtul.

— În Vireloup nu este birt, îmi răspuse, așezând mătâniile pe ghenunchii. La ce?, p'abei nu vin călători niciodată.

— Când să'ntâmplă totuș să vie vre-unul, unde găsește de mâncare?

— La domnul părinte.

— La preotul?

Da, acolo se duce forestierul și câte-un agent, când arare ori s'abat p'abei... Inșă va trebui să'asteptați până se termină serviciul din biserică.

Nu mi-a rămas altceva de făcut, decât să azist la serviciul dzeesc, și intrai în biserică.

## Cum să fie școala viitorului — de stat ori confesională?

Deși congresul nostru învățătoresc convocat pe 11 (24) Februarie a. c. la Sibiu, de sigur își va spune verdictul și asupra punctului menționat de mine mai sus, totuși află de bine a spune discuției această temă până atunci, deoarece acest obiect — după mine — e cel mai important dintre toate.

Astăzi, când șuruburile seculare blăstămate s'au rupt rostogolind cu ele și pe Apponyi cu pedagogia lui tiranică, avem și timp și cuminenție, ca să ne trezim!

Zic să ne trezim și încă de cu vreme, căci fierul se bate până-i cald și pedecile ce se vor mai ivi d'aci înainte ni se vor atribui nouă și nu fără motiv.

Dupăce întronarea României-mari se poate privi ca un fapt împlinit, așa cred eu, școala viitoare poate și trebuie să excludă orice confesionalism rămânând d'aci înainte ca școala rom. gr. ort. și școala rom. gr. catolică să fie școală de stat, iar ca aceasta să devină fapt, s'ar impune statificarea școlii române pe toată linia.

Orice fel de argumente ar aduce cineva pentru școala confesională, nu va putea să arate avantajile care vor rezulta din transformarea școlii confesionale române în școală de stat. E de ajuns să amintim, că mersul învățământului nostru elementar va deveni mai uniform și durabil, — deoarece progresul în atari școli va fi controlat exclusiv prin oameni de specialitate designați de stat suprimând titlurile de directori locali și inspecți districtuali.

Asemenea cantonatul ne mai fiind cusut în gulerul dascălului, acesta își va putea continua prelegerile în toată extenția, fără a mai fi silit, să se întrerupă cu săvârșirea vecerilor și înmormântărilor.

Unde să mai punem apoi că poporul scapă de multe neajunsuri iar învățământul ar primi în loc de a umbla în dreapta și în stânga pentru trudita lui plată, va merge la oficiul de dare și-și va ridica salariul.

Scurt: prin statificare bietul dascăl ar scăpa de multe neajunsuri iar învățământul ar primi altă față; ar fi un învățământ, mai unitar, solid și totodată național și acesta e lucrul principal.

Să ne înțelegem: până la decretarea României-mari școala română confesională și-a mai avut rostul său, de prezent însă — nu!

I. Crisanul.

Abea trecut pragul uși, înțelesei numai decât de ce mi-s'a părut satul atât de pustiu. Biserica strâmtă, cu stâlpii scunzi și înverziti era îngheșuită de credincioși. Intreaga populație era îngământă aici, femeile cu înveltoarea violetă tivită cu tul negru, ocupau băncile; de ambele părți bărbații în blusele vinete stau în picioare; notabilitățile în haina de Duminică se așezau în banca din frunte; copiii erau înșiruiți pe treptele corului, fetele la stânga, băieții în dreapta. O rază de soare ce străbătea de-a dreptul în biserică, lumina niște figuri înăsprite de aerul de munte, și niște mâini noduroase de munca cu toporul. Contactul continuu cu arborii din pădure, a dăruit acestei populații ceva din fizionomia scotoasă și rigidă a steișului și-a fegului în mijlocul cărora trăiește. Femeile, cu gura deschisă de jumătate, cu mâinile împreunate, aveau ațutudinea de niște statui de lemn; bărbații, uenișcați, cu brațele vânjoase, ochii somnorosi, păstrau ceva din imposibilitatea somnolentă a unui copac bătrân.

Preotul ținea slujba. Învățătorul recita psalmii, acompaniat de un cantor: „Sanctus, sanctus, sanctus... benedictus qui venit in nomine Domini.” Preotul, asistat de doi ministranți cu părul blond încurcat, continua rugăciunile. După ce-a ridicat paharul cu dar a recitat Pater cu o voce clară, îmbrățată, ș'apoi sună clopotelul de trei ori pentru

## Unirea cea adevărată.

Cuvânt către presa „de dincolo.”

Bătrâmul organ întemeiat de Mureșianu, *Gazeta Transilvaniei* din Brașov, serie următoare:

„Deschideți zierele de dincolo și veți constata cu o jalnică surpriză, că nici Banatul nu interesează, nici chestiunea alimentatiei, nici cea a comunicației, și cu atât mai puțin reformele. Vei da, iubite cetitor, de injurături ca la ușa cortului, de mârșave intrigi și meschine interese de partid; vei constata că singura chestiune care se agită cu furie, care stăpânește și domină pe toate celelalte, e chestiunea puterii: Cine să ia puterea? — asta e marea și eterna problemă. Până când?...”

Când te ocărăște un dușman, cât de violent, nu-ți pare așa rău, ca atunci când te dojeneste un frate. Căci, îți dai seama, că el cu multă amărăciune în suflet a fost nevoit să te certe, și nu ca să te ponegrească, dar numai spre binele, îndreptarea și pocăința ta.

De aceea peste măsură ne simțim mâhniți ascultând acest glas muștrător, ce ne vine de peste Carpați, cu atât mai vărtos că știm cât de temeinice sunt admonestările sale și cât l'a durut pe el însuși să ni-le facă pe un ton așa de aspru.

În întristarea ce ne cășunează gravele, și îndreptățite critici cu cari ne plesnesc obraji frații de dincolo, nu ne consolăm de loc cu satisfacțiune egoistă că în definitiv și noi plângem pe aceeași strună ca și *Gazeta Transilvaniei*. A avea conștiința că tu ești un Loth drept și neînținat într-o Gomohră păcătoasă nu poate fi o bucurie, când ai o inimă cu adevărat cinstită. Mulțumirea ta numai atunci ar fi deplină dacă ai isbuti să faci ca toată Gomohra să fie virtuoasă, încât tu să nu mai ai nici un merit și nici o măgulire vanitoasă că ești unicul Loth în mijlocul ei.

Dar *România* și alți câțiva puțini conirați din presa noastră, ca și noi nehrăniți în cotinețele politicianismului vechiu, fi-vom în stare să dovedim atâta muncă ce e de trebuință pentru a regenera niște moravuri detestabile? Cu tot entuziasmul nostru, ne simțim umerii încovoindu-se sub povara unei asemenea titanice sarcini.

Avem însă nădejde, multă nădejde, în sprâjinul viguros ce-l vom primi dela voi, tovarăși de peste Carpați. Avem puternica încredințare că, prin altoirea sdravenelor și verzilor vâltare transcarpatine, putregaiul politicianismului din veacul mic regat nu va mai amenința cu peirea falnicul mic regat și va mai amenința cu umbri cu ramurile-i ocrotitoare vrednicul nostru neam reintregit.

Ca primă chezășie pentru acest pact de alianță, împliniți-ne însă o rugăciune scumpi conirați de dincolo. Suprimați din graiul și din scrișul vostru aceste două uricioase și anachronice cuvinte: *de dincolo*. Vitejia armatei românești și Dumnezeu dreptății au sfărâmat granițele

Agnus Dei, și ținând în mâni paharul cu sfânta cuminicătură, preotul cobori dela altar, pentruca să cuminece doi sau trei credincioși. Acuma am putut să examinez trăsăturile aceleia, căruija nu peste mult am să-i cer de prânz.

În etate de vre-o cincizeci de ani slab și noduros cași parohienii săi, cu ochii limpezi și naivi, un nas ascuțit și gură mare prietenească, avea înfățișarea unui om simplu și bun. După cuminecare, a urcat din nou treptele altarului, sterse paharul de dar și-l închise în tãbernaclu și slujba era sfârșită. Atunci observai între credincioși o mișcare neobicinuită. Tuseau, își suflau nasul și fierare se arangea pentruca s'auda mai bine. Ochii aproape adormiți în decursul serviciului, se luminau și se întoarșeră cu nerăbdare către ministranții cari făceau ultimele preparații. O clipă am crezut că preotul are să țină predică, dar înțelesei numai decât că m'am înșelat, reapărând unul dintre ministranți cu... ghiciți cu ce? cu o clarinetă pe tavă pe care o presintă preotului. În aceeași clipă toate fetele se'nseminară de satisfacție, iar preotul luă instrumentul. Își plimbă degetele pe clape, ș'apoi, spre enorma mea înmărmurire, duse la buze și începu să cânte din ea...

(Sfârșitul urmează.)

dintre noi și voi. Nu mai e *dincoace*, nu mai e *dincolo*: suntem la oaltă cu totii tot de aceeași obârșie, contopiți în armonia intereselor și sentimentelor comune.

Și pentrucă astăzi 24 Ianuarie este aniversarea marelui date istorice a „Unirii principatelor”, să ne jurăm solemn că vom conlucra frățeste, cu sinceritate și cinste, ca să săvârșim unirea tuturor sufletelor românești de pretutindeni realizând nu numai o Românie-mare geograficește și politicește, dar și o Românie-mare moralicește. Amin.

George Ranetti.

## Universitatea din București către Consiliul Dirigent, Sibiu.

Domnule președinte.

În bucuria și însufletirea generală cu care neamul românesc întreg salută fericita îndeplinire a unității sale naționale, universitatea din București aduce prinosele sale de dragoste și cinștire scumpulor frați din România de peste munți, care prin voitul unanim al Adunării naționale dela Alba-Iulia au desăvârșit unirea țărilor surori din cuprinsul atrei românești ce moștenire ne-au lăsat legionarii lui Traian Impăratul, reunite acum de-a pururea într-o Românie una și nedespărțită.

Prin unirea îndeplinită sub sceptrul triumfător al M. S. regelui nostru Ferdinand I. au înfăptuit inspirațiunile seculare ale națiunii, idealul sfânt pentru care eroul național Mihail Viteazul s'a jertfit pe câmpia Turdei, idealul în a cărui credință și nădejde au crescut și au murit generațiunile următoare, până în ziua binecuvântată care, încoronază, ca punct culminant în dezvoltarea noastră istorică de până acum o lungă perioadă de lupte pentru existența națională și pentru apărarea moștenirii străbune, și deschide o eră nouă în viața poporului românesc.

În acest trecut de lupte și suferințe, astăzi încununat de biruință, România de peste munți a dat partea sa însemnată la dezvoltare și conservarea naționalității românești la întemeierea statului român și la înflorirea culturii naționale.

Peste munți unde erau marile centre ale colonizațiunii și civilizațiunii romane în Dacia cucerită pentru latinitate, în Ardealul întărit de valul Carpaților măreți, a fost leagănul poporului, adăpostul și apărarea lui cea mai puternică în timpul năvălirilor barbarilor. Acolo s'au încheat cele dintâi formațiuni publice românești ce apar mai întâi în istorie, vechile voievodatu de Românilor dintre Tisa și Carpați, care, păstrând sub regatul unguresc elementele vechi de organizațiune națională, au dat naștere statului român în cele două principate surori, des-călcate de peste munți. De-acolo ne-au venit cele dintâi cărți tipărite în limba străbună, care a urmat să fie limba literară a Românilor de pretutindeni; acolo ideia invietoare a latinității și unității, idee care nălțând sufletele și însuflând engețele, a adus renașterea națională a a creat România de astăzi.

Pentru aceste cuvinte, cu atât mai mult, unirea României de peste munți cu regatul român, unire de veacuri așteptată și mult dorită e salutată cu cea mai vie bucurie și însufletire, ca cea mai însemnată biruință a neamului românesc. Fie ca ea să aducă o nouă renaștere înălțare națională, o nouă epocă de înflorire statului român și a culturii românești, deschizând un viitor strălucit și glorios României unite.

Trăiască regele tuturor Românilor!  
Trăiască și înflorească Patria unită, România una și nedespărțită!  
Senatul și delegațiunea Universității din București.

Urmează iscăliturile.

(Agentia Dacia)

## Oficerii maghiari acivi părăsesc ținuturile demarcate.

Ordinul generalului francez Henrys.

Misiunea militară a aliaților, atașată pe lângă guvernul maghiar din Budapesta, a înmănat guvernului maghiar, ordinul generalului armatelor entente răsărite, generalului Henrys, prin care ordonează:

I. Toate persoanele militare cari fac serviciu activ în armata maghiară sunt obligate să părăsească ținuturile ocupate de armatele aliaților,

II. Cei de ubicațiunea din aceste ținuturi ocupate, se pot reintoarce numai avându-si actele de demobilizare și identitate. Afară de aceea trebuie să obțină dela autoritățile locale permisiune de ubicațiune.

III. Persoanele originare din ținuturile neocupate, sunt considerate de supuși dușmani cărora pașaport de călătorie pentru ținuturile ocupate nu li-se poate da sub nici un titlu.

IV. Cei cari se vor afla pe teritoriile ocupate nu pot câștiga permisiunea de a se reintoarce în ținuturile neocupate decât numai dela comandament militar.

Nu se permite din principiu femeilor, să călătorească din ținuturile ocupate pe teritoriul ținuturilor neocupate.

Prin acest ordin se prevede deci și îndepărtarea din Arad a garnizoanei maghiare, precum și retragerea trupelor din comitatul Aradului, care aparține, din momentul ce trupele franceze au intrat în oraș, — a devenit oraș ocupat.

Se înțelege că guvernul maghiar din Budapesta, ca de obicei a protestat contra acestui ordin și a cerut scoaterea lui din vigoare.

## Răspuns unui aliat.

Nu știu dacă în Banatul ocupat întreg de armata sârbească, în fruntea căreia se găsește sefi cari uita prea mult ce se datorește unor prieteni de atâtea veacuri — căci, oricât s'ar fi ciorovăit Vlădichii sârbi din Banat cu credincioșii lor români, cari fineau, pe sfânta dreptate, ca Români să rămâie, noi am fost prieteni, și în lupta cu Turcii și chiar în rezistența față de Unguri — și unor aliați de astăzi, și — vom adăugi — încă mai mult celor mai necesari tovarăși de mâine, nu știu dacă în acest Banat, de unde ne vin de mult plângeri care nu pot lăsa nesimțitoare nici o inimă românească, iese vre-un ziar al nostru. S'ar putea, prea bine și nici unul să nu iasă — și ar fi păcat, și pentru aceasta, căci, iată, noi nu ne temem să lăsam a apărea în Ardeal organele celorlalte națiuni, care, când nu îndeamnă la tulburarea ordinii publice, pot scrie ce vor. Dar un ziar sârbească iese în Timișoara, un ziar nou, *Slojă*, „Unirea”, care, prin titlul său chiar, manifestă ideea, absurdă, a unirii cu Serbia a întregii regiuni până la Orșova și un articol al redactorului său, dr. Velimir Iuga, atingându-ne pe noi, în chip pe atât de grosolan, pe cât de nedrept, ne îndeamnă să răspundem.

Să răspundem, nu pentru noi, cari ni s'în dreptul nostru, ci pentru prietenii noștri sârbi, cari vor cugeta, văzând ce e silit a scrie omul din România, care a urmărit cu o simpatie mai sinceră toată lupta și suferința lor, înalțea cărora și acum se închină cu cel mai adânc respect, dacă nu cumva diplomația lor e cu mult inferioară energiei lor războinice și dacă, deci, ca nu trebuie readusă, printr-o reacțiune a părții celei mai sănătoase din opinia publică, pe alte drumuri decât acela, cu triste urmări, care a dus astăzi la înțelegerea cea mai de aproape cu călăii unguri și sârbimă și care, cu siguranță, ar duce apoi, la o legătură, și mai fatală, cu Bulgarii, dintre cari nu este unul care să nu urască pe Sârbi din fiecare fibră a trupului său și să nu fi dorit a-și înmuia

mânile în atâtea sânge care s'a vărsat dela Timoc la Marea Adriatică.

D. Velimir Iuga declară că, „orice Sârb a fost și este adânc convins că Banatul este sârbească și că trebuie să rămâie și de acum înainte sârbească”. Orice Sârb mă tocmăi, căci cunosc atâtea Sârbi învățați și inteligenți, și ministrul Serbiei la Paris, om care a adus atâtea servicii neamului său, vorbii dăunază, într-o broșură semnată cu un pseudonim, despre partea pe care în Banat o are o nație și alta, tragând apoi concluziile sale.

Dar să zicem că ar fi așa. Și popoarele pot greși. Pentru a evita aceasta, ele trebuie să-și revadă argumentele.

Și care sunt argumentele pentru care „Banatul este sârbească și trebuie să rămâie și de acum înainte sârbească”?

Statistica ungurească. Ea arată pe Români ca fiind mai puțini decât Sârbi: 250.000 față de 380 mii de sârbi și „Sloveni”. Admite vre-un om cuminte rezultatele statistice ungurești? Nu caută să o îndrepte prin statisticele diecezane? Nu e deschisă calea unei cercetări supt administrația militară, nepartinitoare, a Francezilor?

Chiar în comitatul Caraș-Severin sunt „cam 40-50.000 de Sârbi și Sloveni”. Auzim întâia oară de dânșii. Și pentru a vedea ce este grupul de Slavi de către Murăș, vrea d. dr. dela Timișoara să recurgem la profesorul Milețici, Bulgarul dela Sofia?

Al doilea, numele geografice arată că, și unde nu sunt azi Sârbi, au fost. Am ajuns deci să anexam, să cercăm a anexa pe baza numelor geografice, Oravița, Macoviste și — Straja? Atunci de ce nu s'ar anexa, pentru nume slave, toată România? De ce Germania n'ar anexa Normandia franceză pentru nume geografice germane? De ce Albanezii n'ar cere din Serbia toată regiunea cu nume care nu sânt slave?

Al treilea, amintiri istorice. La Lipova, Petru Petrovici, la Naghiblac Iașicil, Șeși de coloniști puși acolo de Unguri: și mai sunt, dle dr.! Dar atunci de ce n'am reclama noi, din Rusia, satele unde a fost așezat — pela Harcov și mai departe — Dimitrie-Vodă Cantemir, Cantacuzinii și alții?

Trei argumente, — așa de tari... Și când ai numai trei, și de acest calibru, evident că trebuie să le întărești cu insulte. Și iată deci că se înfierează credința față de Ungaria a Bănătenilor ostași, și-lifi la aceasta, ca și cum n'am putea opune astăzi o credință nesilită, ca a dlui doctor, care pretinde că nu se poate lua de România un comitat absolut românesc pentru că un sat de Unguri se opune. Apoi, cu o deosebită amabilitate, se pun la îndoială „succesele și tenacitatea” armatei române, ca și cum adversarul neașteptat și nedorit ar voi să ne silească a spune că nesuccesele noastre față de toate forțele disponibile ale Austro-Germanilor au ajutat mai mult și decât tenacitatea dela Mărășești cea cauză a Aliaților fără victoria căreia nu s'ar certa pentru Banat dr. Velimir Iuga cu — mine.

Am răspuns, și aș dori să nu mai fiu silit a răspunde.

Neamul Rom.

N. Iorga.

## Evenimentele zilei.

### INTERNE.

#### CHESTIA BANATULUI LA PARIS.

Pretențiile Sârbilor. — Argumentele dlui Brătianu.

În ziua de 18 Ianuarie la Conferința Păcii, în prezența delegațiilor Marilor Puteri și a delegațiilor Sârbi, d. I. Brătianu, președintele consiliului a susținut drepturile noastre asupra Banatului pe următoarele considerațiuni:

1. Pe baza tratatului de alianță dela 4 August 1916;
2. Pe bază că majoritatea populației este de rasă, de cultură și de tendințe românești;
3. Pe bază că Banatul formează un tot indivizibil, geografic și etnic. Toate trei comitatele depind economiceste unul de altul, încât separarea ar însemna ruina lor.

D. Brătianu a insitat asupra importanței politice, a bunurilor raporturi ce trebuie să existe între noi și Sârbi și că Dunărea care trebuie să facă frontiera, să garanteze, ca și în timpul celor zece secole trecute relațiunile amicale între ambele popoare.

Delegații Sârbi s'au pus pe tărâmul argumentului cunoscut al necesității apărării Belgradului, că Austria a promis Sârbilor autonomia Bănătenului după revoluția ungară dela 1848.

D. Brătianu a răspuns că România, după cum este prevăzut și în tratatul de alianță este gata să dea toate garanțiile de siguranță pentru capitala Serbiei și în favoarea minorității sârbești din Bănăten dacă Sârbi acordă garanții Românilor din Timoc.

În ziua de 19 Ianuarie d. Ion Brătianu a fost convocat, singur pentru a expune drepturile noastre asupra Transilvaniei Bucovinei și Basarabiei.

D-sa a făcut o expunere amănunțită a situațiunei acestor provincii și a condițiunilor în cari s'a unit cu România.

S'a insistat asupra necesității evacuării Bănătenului și a necesității de a stăpâni efectiv Dobrogea și teritoriul din Transilvania neocupat încă.

D. Brătianu a depus un memoriu în limba franceză și engleză asupra tuturor revendicărilor și drepturilor noastre, precum și asupra condițiilor în care războiul a fost condus și a situației ce s'a creiat României prin defectiunea rusă.

### EXTERNE.

#### CONSTITUANTA GERMANĂ

pertractează acum proiectul constituției provizorie. După rezolvirea afacerilor privitoare la constituție, va urma alegerea președintelui republicii. Ziarele germane scriu că șansele le-ar avea Ebert.

#### LIBERTATEA MĂRILOR.

Wilson a formulat, în înțelegere cu delegații americani la conferința de pace, un proiect referitor la libertatea mărilor. Acest proiect conține următoarele patru puncte:

1. Nici o națiune să nu aibă o flotă atât de mare, cu care să fie în stare să controleze singură mările.

2. Regulele de războiu nu se pot schimba în cursul războaielor. Vor fi trase cu toată rigurozitatea la răspundere acele națiuni, fie ele beligerante, fie neutre, cari nu respectează regulile de războire pe mare.

3. Noțiunea articlilor de contrabandă trebuie precizată încă în vreme de pace. Țările neutre n'au voie să transporte pe vapoarele lor articlii de contrabandă cu atât mai puțin să încerce spargerea blocadei impusă de vre-un stat beligerant.

4. Trebuie în fine restrânsă aplicarea submarinelor ori chiar sistată cu desăvârșire.

#### AMERICA PENTRU UNIREA JUGOSLAVILOR.

Washington — Radiotelegmă — Alături Sâmbătă seara, Lansing a dat un comunicat, în care stabilește punctul de vedere al guvernului Statelor Unite privitor la unirea popoarelor din Jugoslavia. Comunicatul spune: Guvernul Statelor Unite a dat în 1918, 29 Mai expresie sentimentelor sale de simpatie pentru aspirațiile naționale, iar în 29 Iunie și-a exprimat părerea că toate popoarele slave se vor elibera de sub stăpânirea austriacă și maghiară. Guvernul Statelor Unite salută unirea jugoslavilor și declară că stabilirea definitivă a granițelor noului stat o rezervă competenței conferinței de pace, care va defini granițele conform dorinței celor interesați. — (A. T. M.)

## CEHO-SLOVACII ȘI JUGOSLAVII CER UNIREA TERITORIALĂ.

**Zagreb.** — După știri sosite din Belgrad delegații ceho-slovaci și jugoslavi vor cere la Paris ca să fie uniți teritorialicește și în acest scop să fie internaționalizată Dunărea, și calea ferată Fiume—Pojon—Nürnberg—Paris.

## PROIECTUL LUI WILSON ACCEPTAT.

**Paris.** — Agenția Havas anunță: Comisia însărcinată cu elaborarea proiectului privitor la liga popoarelor a acceptat cele 11 puncte ale proiectului lui Wilson.

## INTELEGERE INTRE FRANȚA ȘI ITALIA.

**Londra** — Daily Mail e informat că în chestiile despăgubirilor teritoriale între marile puteri acordul e perfect, ajungând reprezentanții Franței și Italiei la deplină înțelegere în chestiile în litigiu, în urma tratativelor purtate în afară de cadrele conferinței.

## INFORMAȚIUNI.

### Din trei la Piave.

Trei frați la Piave  
În iadul de larană,  
Așteaptă porunca  
Cu mâna pe armă.

Trei frați la Piave  
Își fac sfânta cruce,  
Cu gândul departe  
La vatra lor dulce.

Trei frați la Piave  
Când vine asaltul —  
Răniți nu departe  
Cad unul de altul.

Trei frați la Piave  
Se vaită cu jale,  
Până' vin saniteții  
Să-i ducă 'n spitale.

Trei frați la Piave,  
Când doftorii-i leagă —  
La doi vine moartea  
De rane-i desleagă.

Din trei la Piave —  
Mai unul rămasă  
S'acela se 'ntoarce  
Pe cârji acasă.

1918.

G. B.

## Ca ministru al scoalelor vă chiem la clădirea României-mari.

Ziua Unirii, 24 Ianuarie v., a fost sărbătorită pretutindeni, unde e liber pământul românesc. Sărbătoarea aceasta a fost acum sărbătoarea unui neam întreg.

În capitală — Bucureștii — între alte sărbătoriri, ministerul de instrucție publică a organizat un festival la Teatrul Național. Ceeace voim să fixăm de aici este *discursul dlui ministru I. G. Duca*, discurs care acopere pe deplin icoana ce, noi de dincoace, ne-am făurit-o în suflet despre *țara noastră*.

Acum 60 de ani, după grele străduințe principatele Muntenia și Moldova s'au unit și s'au pus astfel temelile Statului Român.

Această unire, pentru care înaintașii noștri și-au asigurat veșnică recunoștință a românismului nu putea să fie decât începutul unei încheșări definitive a neamului.

Tărâmurit de Carpați și Dunăre, cuprinzând în hotarele lui numai o parte din poporul românesc, acest Stat era fatal cu formațiune politică nedesăvârșită și nefirească.

Totul, principiul naționalităților, dreptate, evoluția istoriei cereau ca opera dela 1859 să fie întregită.

Cel a tot puternic a vrut ca nădejțile atâtor generații să se îndeplinească în zilele noastre și ca să ne fie dat nouă să sărbătorim acum nu numai unirea cea mică, a celor două principate, ci unirea cea mare a neamului românesc dela Nistru până la Tisa.

Slăvit să fie deci azi și de apururea în vecii vecilor, ceasul sfânt al unirii, care vindecă toate durerile, care sfărâmă toate nedreptățile, care desființează toate asupririle, al unirii dătătoare de viață, putere și speranță.

Noi fiii ai României mici și ai românilor, până ferii subjugati, să ne plecăm cu smerenie frunțile în fața Patriei de acum înainte, pentru totdeauna unită, în fața României tuturor Românilor.

Dar, dacă prin luminată îndrumare și durosă jertfă de sânge, generațiile actuale au înfăptuit România-Mare, voi generațiile viitoare cari, pe pragul vieții, primiți această moștenire, aveți o mare datorie de îndeplinit.

Datoria să faceți din România cea întregită o țară puternică în afară și fericită înăuntrul.

O țară în care să se desvolte, în pace și în belșug, o democrație sănătoasă, harnică și iubitoare de ordine. O țară sub acoperământul căreia toate credințele să fie respectate și libertatea să nu rămână un cuvânt desert. O țară în care conștiința, dragostea de adevăr și spiritul de dreptate să domnească atot stăpânitoare; o țară care să pretuiască mai mult caracterul decât icsusinta și unde luptele de idei să ia locul frământărilor personale. O țară în sfârșit în care să înflorească cu toată splendoarea literile, arta și științele, în care toate energiile să fie mânate de același dor de a contribui în cât mai largă măsură la desvoltarea civilizațiunei universale.

Aceasta este România-Mare la clădirea căreia, ca ministru al scoalelor, vă chem pe voi tineretul din toate ținuturile locuite de Români și pe această România-Mare a idealurilor noastre vă cer astăzi, când pentru prima oară sărbătorim cu toții ziua Unirii, să vă legați a o înfăptui spre cinstea noastră și gloria neamului.

**Francezii în Caransebeș.** Din Caransebeș ni-se scrie: „S'au șoptit de atâtea-ori atâtea termini și cu atâtea siguranță despre sosirea pe tărâmurile noastre a acestor dragi și nobili prieteni, încât în vremea din urmă simțiam par'că a milă de vedeam pe străzile orașului câte un „suflet neadormit” știutor de toate vestile, alergând, ca purtat de vânt, să comunique tuturor cea mai nouă, cea mai sigură veste despre venirea lor. În sfârșit Luni în '14 v. ne-au sosit cei mult așteptați, întărindu-ne în credința, că ne vor sosi și cei — și mai mult așteptați. În sfârșit... și slavă Tatălui... căci prea erau amare hapurile, ce trebuia să le înghitim în vremea din urmă, prea des ni-se imbiau și prea făr' de milă ni-se croia cantitatea lor.

Luni, în 27 Ianuarie 1919, au sosit 8 ofițeri cu 300 soldați, flăcăi mândri, ulmi sănătoși și voioși cu timbrul bunei-creșteri și bunei intențiuni în mișcările corpului mlădios în espresiile feții simpatice. Și lumea multă românească i-a întâmpinat cu tot dragul, de care e capabilă inima noastră plină de drgoste. În zilele și zărilor ăstea pline de frig, vădit i-a emotionat revărsarea atâtor valuri de căldură. Și câți nu i-o fi înduiost adânc ascultând în graiul lor, ce admirabil cântă corul sebesenilor sub buna conducere a lui Columba, Marseilleza lor? Prota Ghidiu și primarul Pauck i-au lămurit românește cine îi așteaptă și ce îi așteaptă aici. A răspuns comandantul lor și gestul lui de salutare a încremenit îndelung în isbucnirea înălțătoare a „Puilor de lei”.

S'a trecut peste partea oficioasă. Publicul a început să li-se imbulzească în compartimente, căci vezi, n'au venit străini, ci neamuri și la sosirea ăstora întotdeauna ești nerăbdător: mai grabnic ai vrea să le strângi mâna, mai grabnic să le arăți cu cât dor i-au aștentat. Și-anoi... într'un târziu au plecat. Dela gară și până în oras e cale lungă și deaiuns să răgusești strigând „Vive la France!” și cântând „Pe-al nostru steag”.

Fără să vrei trebuia să faci astfel căci era atâtea de impunător și înălțător: înalte un grup ales dintre ei cu fanfara lor, urmă corul anoi grosul armatei lor, iar pe delături două ziduri puternice de Pomâni. Cum să nu fi vesel să nu te însuflești, când pe la dâcul drumului se-a întâmpinat o ceată de mătasi chinând de să se sporească cerul, și învărtindu-se de volbure să facă din tina nămintului?

Peste câteva minute ne-am îndesat în localitățile „Pânzei populare”, sediul Consiliului Național din loc lași și pe ei mândrii, glorioși lor ofițeri. Lis'a cântat — făr' de nici o laudă mureșat de bine deosebit de însufletitor —

Marseilleza, Marșul Regal, Pui de lei, Pe-al nostru steg, Deșteaptă-te Române etc. I-a bine-ventat Dr. Barbu și a răspuns comandantul. Într'un târziu și-a găsit rostul comandantul sârbesc care spre cinstea lui — fie zis, s'a purtat și bine de când a venit pe aici — și-a luat adio înduioșător, amintind, că „errare humanum est” I-s'a strigat sincer „jivio”. Și vremea trecea... Cu cântece, cu vorbiri, cu țuca minunată, dată de Sfat, cu pânilor mâncate — se înțelege, cu apetit extraordinar — și iar cu cântece și mai iar cu vorbiri, randevuul ni-a ținut mai bine de trei oare.

Munca cea mai grea a fost a dnei Catrusca și Dr. Ieneiu, cari trebuiau într'una să talmăcească. Natural, către sfârșit, lumea se înțelegea perfect și făr' de-a prinde rostul vorbelor. De ni-ar fi numai de bun augur acel început minunat, căci venirea Francezilor, ni-a fost, ca o cădere de raze printr'o spărtură făcută în trâmbele de nori. Ni-s'au luminat, ni-s'au înverzit, ni-s'au sfințit zărilor sufletului. Pieri-vor care și fărâmele de umbre, cari mai stăruiesc să se tragă peste ele?” — (Drap.)

**CULMEA OBRĂZNICIEI.** La o școală românească din Arad a sosit azi o cartă postală ilustrată. O parte are fondul roșu, deasupra fosta Ungarie imbucătătită, sub ea cu litere mari albe, în trei șire: Nem! Nem Soha! — în dreapta jos: Országos propaganda bizottság. Sour: cunoscutul placat unguresc. Adresa cărții postale: G. kel. elemi iskola Tek. Igazgatósága, Arad. În stânga adresei, tipărit: Mult stimat Domnule! Te rugăm să binevoești a răspândi în cercurile cele mai largi carta postală cu Nem! Nem! Soha! pentru ca să soatem la iveală în mod unitar dispoziția sufletească care stăpânește întreagă țara. Comisia regnicolară de propagandă trimite cărțile postale în preț original, 10 bucăți cu 1 cor. 50 fileri, dacă avizați cantitatea necesară și trimiteți banii cu mandat postal. Să le strigăm cu putere tuturor acelor, cari ar dori imbucătățirea țării: Nem! Nem! Soha! (Nu, nu, niciodată!) Cu stimă: Comisia regnicolară de propagandă, Budapesta, IV. Muzem körut, 1.

Într'adevăr e culmea obrăzniciei, să mai îndrăznești azi să infectezi aerul românesc al scoalelor noastre și sufletele copiilașilor cu astfel de propagande, izvorite din cea mai neagră ură.

**ACADEMIE POLITICĂ.** După comunicații din Praga se va înființa o academie pentru științele politice, cu 6 secțiuni, între aceste una pentru ziaristică.

**Congresul învățătorilor** convocat la Sibiu pe 11 (24) Faur a. c. se va ținea neomis. Pentru cvartire colegii să se adreseze lui Romul Botezan la Sibiu. Învățătorii se vor bucura de reducerea beneficiată și până acum, neputându-se exopera alte favoruri de călătorie.

La revedere la Sibiu fraților colegi!  
Caransebeș, 24 Ianuarie 1919. — Iuliu Vuia, președinte.

**Escadră engleză în apele românești.** În cursul lunei Martie o escadră de războiu engleză compusă din șase vase mari și alte mități mai mici va intra în Marea Neagră, în apele românești.

**Reparațiunile portului Anvers.** Pentru a combate lipsa de lucru, guvernul belgian a hotărât să înceapă imediat lucrările pentru îmbunătățirea portului Anvers Cheltnielile se evaluează la 50 de milioane.

**Marii comandanți ai armatei franceze.** D. Millerand fost ministru de războiu al Franței a ținut o conferință despre mareașul Joffre.

Dupăce a expus cariera ilustrului mareaș și meritele neperitoare ce și-a asigurat în luptele dela Marna și de pe Somme d. Millerand a încheiat:

Joffre oprind înaintarea germană în Septembrie 1914 a fixat destinul, salvând civilizația odată cu patria.

Petain scăpându-ne în Mai 1917 de un pericol nu mai puțin redutabil, restabilind în armată moralul amenințat de virusul bolșevist infiltrat de germani.

Foch, al cărui geniu mlădios și hotărât nu s'a arătat niciodată mai mare ca în momentul când situația părea mai disperată.

**Conferința episcopescă.** În 4 Februarie a. c. st. n. s'a întrunit conferința episcopescă a provinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș în palatul metropolitan din Blaj. La conferința i-au parte PP. SS. episcopi Demetriu Radu, Valeriu Tr. Frențiu și Iuliu Hossu, vicariul capitular metropolitan Vasile Suciu, precum și delegții Capitulelor noastre Catedrale.

Conferința în mai multe ședințe va pertracta cauzele bisericești și școlare ale bisericii române gr. cat., îndeosebi în raporturile lor către statul Român.

**Dr. Ioan Coltor**, profesor de teologie, a fost designat, din partea Consiliului Dirigent, de atașat pe lângă dl dr. Vaida-Voevod, delegatul ardelean la conferința de pace.

Din acest prilej P. S. episcopul Hossu al Gherlei, l'a numit asesor consistorial, conferindu-i brâul roșu.

**Ce plată are președintele unei republici?** Președintele Statelor-Unite, Wilson primește pe un an plată de 375 mii dolari. Pe lângă aceasta președintele mai are un fond de dispunere care în timpul din urmă a fost sporit la 400 milioane de dolari. Președintele republicii franceze, Poincaré are plată de un milion și două sute de mii de franci, ce în coroane face aproape patru milioane. Dar și președintele republicii franceze dispune de fonduri considerabile. Acum ziarele maghiare sunt curioase să știe ce plată va avea președintele republicii maghiare care încă nu-i fixată.

**Taft contra lui Wilson.** Taft, fost președinte al Stat.-Unite, a publicat un articol în Public Laeder în Philadelphia, în care ia poziție față de planul lui Wilson privitor la liga popoarelor. Spune că societatea popoarelor, în felul cum și-o închipuiește Wilson este numai o frază reorică e „o fantomă fără corp, e un ce fără țes și fără sânge.”

**Tun uriaș.** Daily Mail arată desemnul tunului uriaș al marinei engleze. Tunul e de 457 milimetri iar proiectilul pe care-l aruncă e de o tonă și jumătate. Proiectilul acesta e în stare să spargă și o masă de oțel de un metru și 18 cm. Tunul acesta uriaș a fost montat pe un monitor. Până aci tunul de calibrul cel mai mare al Angliei era de 381 milimetri, cu un proiectil de 880 kg. Marina americană avea tun de 406 milimetri cu proiectil de 1075.

**Aprecierea făcută de d. profesor N. Iorga, scriitorii generalului Berthelot.** Niciodată un om n'a fost primit de propriul său popor, asupra căruia să fi revărsat toate comorile talentului și toate puterile muncii sale, cum a întâmpinat Ardealul pe liberatorul său, care e același ilustru general francez a cărui străduință și intuiție au contribuit atât de esențial la câștigarea birimțelor răscumpărătoare din vara anului 1917.

Aci generalul Berthelot, a primit, în toate formele posibile, mulțumirile, firește călduroase, ale oficialității și ale intelectualilor. Acolo, peste muntii cari nu mai sunt hotar, avântul uriaș al unui popor întreg a încurajat, cu nesfârșite și frenetice aclamații, pe acela care dă o mie de ani ai robiei îngăduie celor mai plini de viață dintre Români să trăiască liberi sub steagul, atâta vreme prigunit, al nației lor. Si într-o privință și în alta. Românul de ori unde, și mai ales din acele părți „tine minte”.

Generalul a răsunat printr-o căldă și nobilă scrisoare de mulțumire, către d. Iuliu Maniu, scrisoare ne care o mănuie aclamând, la rândul său acea „Mare Românie”, al cărui umul din cititorii este fără îndoielă.

De reținut din rândurile emotivate ale acestei înălțătoare scrisori de mare soldat numai două constatări, care ne ating îndeosebi prin perspicacitatea ca și prin sinceritatea lor.

Generalul a băgat de seamă, el cari aici a văzut pe teramul luptător vitalitatea rasei românești care trăiește în limitele mestesugite ale vechel Ungariei și a recunoscut identitatea celor două înfățișări ale sufletului românesc, a

înțeles dela cea dintâi întâlnire, că aceleași sunt „caracteristice” acestui suflet. Unitatea morală românească i-s'a impus subit și elementar.

În același timp, martor al atâtor manifestații de simpatie pentru Franța liberatoare, generalul s'a încredințat, nu numai de sinceritatea, ci și de „delicatăța rostirii” acestor sentimente. Aristocrația de rasă a poporului nostru mult calomniat s'a impus atenției celui care a călătorit anume pentru a culege impresii directe adevărate.

Noi iubim pe oricine ne iubește și ne ajută, dar pe cine ne și înțelege, îl iubim de zece ori mai mult.

**Bolșevicii** au fost cu desăvârșire înfrânți în Basarabia, unde acum domnește liniștea.

† **D. Cornel Muntean** avocat din Alba-Iulia a încetat din viață în Alba-Iulia în 7 Februarie 1919 st. n.

**Intre Sibiu și București** începând de Luni, 27 Ianuarie, va umbla trenul în chipul următor: Trenul pleacă din Sibiu d. a. la 4 ore 12 m. Sosește la Făgăraș seara la 10 ore 11 m. și la Brașov noaptea la 2 ore 3 m. Din Brașov pleacă noaptea la 2 ore 15 m. și sosește la Predeal noaptea la 4 ore 4 m.— Din Predeal pleacă înainte de amiază la 11 ore 30 m. și sosește la Brașov d. a. la 12 ore 28 m. Din Brașov pleacă d. a. la 1 oră 3 m. și sosește în Sibiu seara la 9 ore 5 m.

**Comunicațiile pe linia Lugoj — Iliu-Mureșana.** Mai mult frunțași români din Lugoj în frunte cu P. Sa episcopul Dr. T. V. Frențiu și d. Dr. G. Dobrin au prezentat colonelului francez din Lugoj H. Lemoigne o rugare, cerând în interesul populațiunii deschiderea de nou a comunicațiunii de cale ferată pe această linie. Colonelul a promis sprijinul său călduros. O informațiune, particulară ne anunță că din partea trupelor române, cari au ocupat deja Iliu-Mureșana, se fac deja pregătirile necesare ca între Iliu-Mureșana și Lugoj să circuleze trenuri românești, prin ce ni-se face cu puțință de nou legătura cu Ardealul. E și timpul suprem să scăpăm din situația în care ne aflăm deja de mai multe săptămâni spre marea pagubă a populațiunii. — (U—1.)

**Concertul dnei Lelia Popovici în Caransebeș.** Concertul s'a ținut în sala oțelului „Pomul verde”. Deja vestea venirii dsoarei Lelia, a stârnit un viu și sincer interes în societatea de aici, ca o mândrie, că locul nașterii tatălui cântăreței e Caransebeșul. Urmarea a fost sala plină; întreagă societatea românească în frunte cu Prea Sfinția Sa d. episcop Cristea, aleșii societății străine și toți oficerii francezi.

Vocea lirică cu dulceața așa de potrivită Liedurilor și doinelor, cu școala dulce ce o are a interpretat așa de bine: la ineptul mai modest, apoi tot crescând până la bucata Loreley de Lisza, care a cântat-o cu o impecabilitate, care i-a frapat pe toți, resplătită fiind cu o lungă frenezie de aplauze și un frumos buchet de lauri, cu inscripția pe funtă albă: Calea-ți spre mărire fie preserată cu lauri.

Au fost nespuse de dragălașe cele două cântece franceze: C. Saint-Saens Clair de lune; C. Bizet: Pastorale, după cari în ropotul aplauzelor s'au amestecat multe și puternice „Vive la France!”

Cântecele românești au fost cele mai bine înțelese unde fiecare a putut să vadă și să audă cum se cântă bine, cu simț și artistic. Sfârșitul între urale de „trăiască”, și neîncoetate aplauze, l-a încheiat cu o doină. Acompaniamentul a fost susținut la înălțime de d. Dr. I. Willer, care a binemeritat deplina noastră recunoștință și admirație.

După concert puțină lume s'a împrăștiat, serbătoarea nu se putea să nu se sfârșească cu dans. S'a și început o „horă”, condusă de dsoara Lelia Popovici, ținându-se sala plină cu voe bună pe vremea când se gată petrecerile. — (D—1.)

Redactor responsabil: **Dr. Sever Mictea.**  
Editor responsabil: **Aurel Rusu.**

## Inserate.

x **Dr. STEFAN TAMASDAN**, medic dentist ordonează strada Józsefföherczeg nr. 8. Vis-à-vis de biserica luterană. (Ta—68)

### APEL.

Agronomii români întrunindu-se în ziua de 11 Ianuarie la o consfătuire colegială au convenit a se constitui în o societate a agronomilor.”

Toți acei colegi, cari nu au participat la aceea întrunire sunt rugați a-și comunica adresa lor dlui Constantin Băilă, Consiliul Dirigent (resortul: agricultură) Sibiu. Ba—69

xRăscumpărăm sticle în cari se servesc medicamente, apoi sticle pentru apă de Köln, pentru apă de spălat gura precum și tipsiile de sticlă și de porcelan.

Farmacia Dr. Földes și Hehs, Arad. Fo—54.

Instalări electrice precum și tot felul de reparaturi în această branșă efectuește atât în loc cât și în provincie

**INTREPRINDERE ELECTRICA SUDICA**  
(Délvidéki villamossági vállalat).

Arad, Str. Vörösmarty nr. 3. Telefon 11—31

Mare asortiment în candelabre electrice fiere de căcat, vase de fier etc. etc. (NO De—59)

x **La preotul PETRU PELLE** din Minis com. Arad se află de vânzare **ULTOI DE VIE** cu rădăcină. (Nr. Pe 67)

## RACHIU, VIN

nou și vechi de Măderat

Se află de vânzare la familia Popescu (Magyarad).

Nr. Po 64—4

## Ludovich Losonczy

depozit de oroloage și juvaerice

ARAD, Piața Libertății numărul 1.

Cumpără aur sfărmat și argint pe lângă prețul cel mai înalt. — Caută pentru cumpărare obiecte antice și bani vechi.

Mare asortiment în ceasornice și juvaerice de tot felul.

### Intreprindere Română

Prima societate română de import și export

**S. ITU & COMP.**  
**SIBIU**

Se ocupă exclusiv cu importul și exportul inter-național al materiilor brute semifabricate și fabricate. Levături comerciale inter-naționale. :: :: Corespondență în limbile română, franceză, italiană, germană, și maghiară. :: :: :: 141

CEL MAI MODERN INSTITUT  
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN  
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

# „CONCORDIA”

TELEFON  
Nr. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON  
Nr. 750.

## ARAD

STRADA ZRINYI, NUMARUL 11a.



BCU Cluj / Central University Library Cluj

Executare  
promptă.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucruri de aceasta branșă de la cele mai simple până la cele mai fine.

Prețuri  
moderate.